

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi alueen pelastustoimen valtionavustuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki alueen pelastustoimen valtionavustuksesta, joka kumoaisi kunnille palo- ja pelastustoimen kustannuksiin suoritettavista valtionosuuksista ja -avustuksista 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetun lain (560/1975). Uudistus liittyy pelastustoimen vuoden 2004 alussa voimaan tulevaan järjestelmän muutokseen, jossa toiminnasta vastaa yksittäisten kuntien sijasta 22 pelastustoimen aluetta (alueen pelastustoimi).

Lakiehdotuksen mukaan alueen pelastustoimelle voitaisiin myöntää avustusta talous-

arvion rajoissa pelastustoimen kalliin kaluston ja järjestelmien hankintaan sekä kehittämishankkeisiin. Valtakunnallisen televerkon ja muun järjestelmän hankintojen rahoittamista jatkettaisiin kumottavan lain mukaisesti vuoden 2005 loppuun saakka.

Esitys liittyy valtion vuoden 2004 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja sen arviointi

Kunnille palo- ja pelastustoimen kustannuksiin suoritettavista valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (560/1975) perusteella kunnille voidaan suorittaa valtionosuutta aluehälytyskeskusten perustamiskustannuksiin ja aluehälytyskeskusten sekä muun palo- ja pelastustoimen hoidon kannalta tarpeellisista kalustohankinnoista aiheutuviin huomattaviin kustannuksiin. Kalustohankinnat tarkoittavat käytännössä pelastusautojen hankintaa. Aluehälytyskeskusten kustannusten valtionosuudet ovat vähentyneet hätäkeskuslaitoksen perustamisen johdosta sitä mukaa kuin hätäkeskustoiminnot ovat hätäkeskuslain (157/2000) nojalla siirtyneet hätäkeskuslaitoksen hoidettavaksi.

Valtionosuutta voidaan myöntää lain 1 §:n 3 momentin nojalla valtakunnallisen televerkon tai muun valtakunnallisen järjestelmän muodostamiseen. Tämän säännöksen perusteella myönnetään valtionosuutta viranomaisradioverkkoon liittyviin kuntien pelastustoimen hankintoihin. Kyse on digitaalisesta radioverkosta, jonka tarkoituksena on tehostaa

viranomaisten yhteistyötä. Verkon ensisijaisia käyttäjiä ovat turvallisuusviranomaiset. Viranomaisradioverkon perusrakentaminen on päättynyt, mutta kunnat suorittavat vielä verkkoon liittyvien päätelaitteiden ensihan- kintoja.

Valtion vuoden 2002 talousarviossa on myönnetty edellä mainittuihin valtionosuuksiin yli 4 miljoonaa euroa ja vuonna 2003 edelleen noin 4 miljoonaa euroa.

Valtionosuuksia myönnettiin alun perin vuonna 1976 voimaan tulleen kunnille palo- ja pelastustoimen kustannuksiin suoritettavista valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain nojalla menoperusteisesti aluehälytyskeskusten käyttö- ja perustamiskustannuksiin sekä palo- ja pelastustoimen käyttökustannuksiin kuntien taloudellisen kantokyvyn mukaan. Vuonna 1989 voimaan tulleen valtionosuusuudistuksen myötä käyttökustannusten valtionosuus liitettiin osaksi kuntien yleistä asukaslukuperusteista valtionosuutta. Lain perusteella valtionosuutta myönnettiin kantokykylookitukseen mukaan määräytyvän prosentin mukaisesti aluehälytyskeskusten perustamiskustannuksiin edelleen ja aluehä-

lytyskeskusten ja kunnan muun palo- ja pelastustoimen hoidon kannalta tarpeellisen kaluston hankinnasta aiheutuviin huomattaviin kustannuksiin. Vuoden 1996 alussa kantokyluokituksen perustuvasta järjestelmästä luovuttiin ja valtionosuusprosentti on määrytynyt siitä lähtien asukasta kohden lasketun tasatun laskennallisen verotulon perusteella. Valtionosuutta myönnettiin samoihin käyttötarkoituksiin kuin aiemminkin. Vuonna 1998 valtionosuuden piiriin tulivat valtakunnallisiin televerkkoihin tai muihin järjestelmiin liittyvät hankinnat.

Laki kunnille palo- ja pelastustoimen kustannuksiin suoritettavista valtionosuuksista ja -avustuksista ei enää sellaisenaan sovellu pelastustoimen järjestelmään, kun pelastustoimen alueet aloittavat toimintansa vuoden 2004 alusta ja hätäkeskustoiminnot on siirretty valtion hätäkeskuslaitokselle vuoden 2005 loppuun mennessä.

Lakia muutettiin valtionavustuslain (688/2001) voimaan tultua siten, että valtionosuuden myöntämisessä noudatetaan niitä valtionavustuslain säännöksiä, jotka koskevat valtionavun hakemista, valtionapupäätöksen muotoa ja vähimmäissisältöä, maksamista, käyttöä ja saajan velvoitteita sekä valtionapuviranomaisen oikeutta tarkastuksiin tai muihin toimenpiteisiin kuten maksatuksen keskeytykseen ja takaisinperintään. Valtionapuviranomaisena toimii lääninhallitus.

Valtionapujärjestelmän piiriin kuuluu myös valtion talousarvion ulkopuolinen palosuojelurahasto. Palosuojelurahastolain (306/2003) nojalla palosuojelurahastosta voidaan myöntää tulipalojen ehkäisyyn ja pelastustoiminnan edistämistarkoituksessa avustusta kunnalle tai alueen pelastustoimelle. Palosuojelurahaston toiminta on yhteensovitetty valtionosuusjärjestelmän kanssa siten, että avustukset kohdistetaan valtionosuusjärjestelmän ulkopuolisiin hankkeisiin.

Pelastustoimen järjestelmä uudistettiin pelastustoimen alueiden muodostamisesta annetulla lailla (1214/2001) siten, että kuntien ylläpitämä alueen pelastustoimi vastaa toiminnasta. Uudessa järjestelmässä alueen pelastustoimelle kuuluvaa toimivaltaa käyttää kuntayhtymä tai joku alueen kunnista. Kahdella alueella on kuntayhtymä ja 19 alueella yhteistoimintasopimuksessa sovittu kunta

käyttää alueen pelastustoimen toimivaltaa. Helsinki muodostaa oman alueensa. Kuntalaissa (365/1995) säädetään kuntien osallistumisesta kuntayhtymän tai sopimuksen nojalla tehtäviä hoitavan kunnan päätöksentekoon. Vuoden 2004 alussa voimaan tulevan pelastuslain (468/2003) nojalla alueen pelastustoimen vastuulle on siirretty pääsääntöisesti kaikki pelastustoimilain (561/1999) nojalla kunnan vastuulla olevat tehtävät. Alueen pelastustoimen pelastusviranomaisia ovat alueen pelastustoimen ylin viranhaltija ja alueen määräämät muut pelastustoimen viranhaltijat sekä alueen pelastustoimen asianomainen monijäseninen toimielin. Uudistuksen tavoitteena on tehostaa voimavarojen käyttöä sekä parantaa palvelujen saatavuutta ja laatua. Laki pelastustoimen alueiden muodostamisesta ei koske Ahvenanmaata.

Valtionosuuslainsäädäntö on tukenut kunnallisessa pelastustoimen järjestelmässä kaluston hankintaa merkittävällä tavalla. Lisäksi se on mahdollistanut uusien valtakunnallisten järjestelmien kuten viranomaisradioverkon käyttöönoton. Toisaalta järjestelmällä on ollut myös kielteisiä vaikutuksia kuntien lykätessä tarpeellisia hankintoja. Tältä osin nykyinen järjestelmä ei ole kannustava eikä ilmeisesti aina kustannustehokas. Koska valtion talousarviossa ei ole voitu osoittaa riittävästi varoja kaikkiin tarpeellisiksi katsottaviin hankkeisiin, ajoneuvokalusto on päässyt vanhenemaan. Pienille kunnille uuden pelastusajoneuvon hankkiminen ilman valtionosuutta on ollut käytännössä kuitenkin ylivoimaista. Vuonna 2002 tuettiin 19 pelastusajoneuvon hankintaa, mikä oli 20 prosenttia hakemuksista ja edellisenä vuonna 17 ajoneuvon hankintaa, mikä oli noin 17 prosenttia hakemuksista. Vuonna 2000 tuettiin vielä 52 pelastusajoneuvon hankintaa. Tämä kattoi noin 55 prosenttia hakemuksista, mutta sen jälkeen tuki suunnattiin viranomaisradioverkkoon liittyviin hankintoihin, koska pelastustoimi siirtyy vuoden 2003 aikana verkon käyttöön koko maassa.

Valtionosuuden määräytymisperusteet eivät nykyisellään sovellu alueen pelastustoimeen monimutkaisuutensa vuoksi, koska hankinta jouduttaisiin laskennallisesti jakamaan kaikille alueen kunnille niiden sopiman kustannustenjakoperusteen mukaan ja sen

jälkeen määräämään kunkin kunnan suhteellinen osuus valtionosuudesta.

2. Keskeiset ehdotukset ja niiden vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi kalustohankkeiden osalta entisenkaltaista menettelyä siten, että valtionapua myönnettäisiin valtion talousarvion rajoissa kuntien sijasta alueen pelastustoimelle. Valtionapua ehdotetaan myönnettäväksi myös järjestelmähankintoihin. Lisäksi tavoitteena on kannustaa alueita toiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen sekä toimintatapojen uudistamiseen laajentamalla avustuksen käyttötarkoitusta kehittämishankkeisiin.

Voimassa oleva valtionosuusjärjestelmä on nimestään huolimatta luonteeltaan harkinnanvarainen, koska valtionosuuden myöntäminen on sidottu valtion talousarvioon osoitettuihin varoihin. Jatkossa siirryttäisiin käsitteellisestikin pitämään tukea valtionavustuksena. Valtionavustuksena on tarkoitukseenmukaista käsitellä sellaisia rahoitustukia, joiden myöntämiseen sisältyy harkintaa.

Lakiehdotuksen mukaan valtionapua voitaisiin myöntää huomattavan kalliiseen kalustoon tai järjestelmään. Hankinta voisi koskea yhtä ajoneuvoa tai muuta kalustoa tai olla jokin edullisimmista osista koostuva järjestelmäkokonaisuus kuten väestön varoittamiseen tarkoitettu hälytysjärjestelmä. Hankinnan tulisi olla tietyn arvoinen rahallisesti, jotta vältettäisiin päällekkäisyys palosuojelurahaston myöntämien avustusten kanssa. Raja-arvoksi ehdotetaan 120 000 euroa ilman arvonlisäveron osuutta. Lailla edistettäisiin alueen pelastustoimen kaluston ajanmukaisuutta ja laatua. Tarveharkinnassa olisi otettava huomioon eri tyyppiset onnettomuudet ja alueen riskit. Ajanmukaisella kalustolla on myös myönteisiä vaikutuksia henkilöstön työturvallisuuteen. Kehittämishankkeiden tukemisessa voidaan puolestaan ottaa huomioon pelastustoimen strategiset tavoitteet. Näin voidaan varmistaa uuden alueellisen järjestelmän toiminnan kehittyminen tehokkaaksi ja laadukkaaksi kokonaisuudeksi, jossa onnettomuuksien ehkäisyllä on entistä suurempi painoarvo. Tarkoitus olisi tukea sellaisia hankkeita, joilla olisi laajempaa

merkitystä, kuten esimerkiksi tietojärjestelmien yhtenäistäminen, ja joilla olisi muun muassa vaikuttavuutta toimintatapoihin ja käytäntöihin. Kehittämishankkeiden kohdalla ei olisi tarkoituksenmukaista tukea liian pieniä hankkeita, joten hankkeen kokonaiskustannusten tulisi olla vähintään 50 000 euroa. Palosuojelurahastosta on mahdollisuus myöntää tukea muihin kuin lakiehdotuksen mukaisiin kehittämishankkeisiin.

Valtionapuprosentiksi ehdotetaan aiemasta poiketen enintään 40 prosenttia, joka olisi kaikille sama. Alemmalla prosenttirajalla pyritään ulottamaan valtioapua nykyistä useampiin hankkeisiin ja tukemaan järkevää hankintapolitiikkaa. Voimassa olevan lain nojalla avustusprosentti voi vaihdella 25 ja 50 prosentin välillä, mutta käytännössä valtionapu on kohdentunut kuntiin, joiden valtioapuprosentti on asteikon yläpäässä. Valtakunnallisten järjestelmien osalta ehdotetaan sovellettavaksi kumottavan valtionosuuslain säännöksiä vuoden 2005 loppuun saakka, jotta viranomaisradioverkkoon liittyvien pääte-laitteiden ensihankinnat saataisiin suoritettua loppuun. Lakkautettavien kunnallisten aluehälytyskeskusten perustamiskustannuksiin tai kalustohankintoihin ei ole enää tarpeen myöntää valtionosuutta, koska ne lakkaavat vuoden 2005 loppuun mennessä. Kumottavan lain mukaiseen valtionosuuteen vuonna 2003 vireille tuleviin hakemuksiin tulee tehdä päätökset vuoden 2003 puolella. Koska kyseessä on kaksivuotinen siirtomääräraha, päätöksiin liittyvät maksut hoidettaisiin käytännössä tilitysten perusteella vuonna 2004.

Myönnettäviin avustuksiin ehdotetaan sovellettavaksi valtionavustuslakia. Lääninhallitus toimisi valtionapuviranomaisena. Lääninhallituksen pelastusosastot tai pelastushallintoyksiköt tekisivät vuosittain talousarvioesityksensä yhteydessä sisäasiainministeriölle esityksen alueiden hankkeista, jotka voisivat tulla avustuksen piiriin.

Lakiesityksellä ei olisi organisaatiovaikutuksia lääninhallituksissa. Lääninhallitusten kalustohankkeiden hakemusten käsittelyyn liittyvä työmäärä vähenee jonkin verran, koska valtionavustuksen hakijoina toimii 22 alueen pelastustointa kuntien sijasta. Kehittämishankkeita koskevien hakemusten käsittelyyn liittyvät tehtävät ovat uusia ja niihin

liittyvän hankearvioinnin arvioidaan kasvattavan jonkin verran työmäärää. Kokonaisuutena arvioiden tehtävät eivät lisääny siinä määrin, että niistä aiheutuisi henkilöstön lisästarvetta.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetulla lailla ei olisi vaikutuksia valtion ja kuntien väliseen kustannusten jakoon, koska myös alueen pelastustoimi on kuntien ylläpitämä. Pelastustoimen järjestelmän uudistamisen tavoitteena on toiminnan tehostaminen lisäämättä kuntien kustannuksia kokonaisuutena.

Lakiehdotuksessa tarkoitettujen valtionavustukset maksetaan talousarvion momentilta 26.80.31. Määräraha on mitoituksestaan harkinnanvarainen. Vuodelle 2004 määrärahoja on ehdotettu 3 710 000 euroa, josta arvioidaan olevan käytettävissä lakiehdotuksen mukaisiin hankkeisiin 3 356 000 euroa. Sisäasiainministeriö tekisi oman talousarvioesityksensä lääninhallitusten esitysten perusteella. Varoja ei olisi tarkoitus jakaa tasan lääninhallitusten kesken, vaan sisäasiainministeriö jakaisi varat lääninhallituksille hankkeiden vaikuttavuuden perusteella ottaen huomioon pelastustoimen tulostavoitteet.

Lailla ei olisi vaikutuksia elinkeinoelämään. Kunnan ja alueen pelastustoimen tulee noudattaa julkisia hankintoja koskevia säännöksiä hankinnoissaan. Pelastustoimen kaltiin kaluston hinnat ovat usein tasolla, jossa joudutaan soveltamaan eurooppalaista hankintamenettelyä.

3. Vaihtoehtoisia ratkaisumalleja

Perusteet, joiden vuoksi valtiosuuslain säädäntö on aikanaan säädetty, menettävät käytännössä jossain määrin merkitystään siirryttäessä alueelliseen pelastustoimeen. Tämän vuoksi vaihtoehtona voisi olla kunnille palo- ja pelastustoimen kustannuksiin suoritettavista valtiosuuksista ja -avustuksista annetun lain kumoaminen ja määrärahojen käyttäminen pelastustoimen kehittämistä tukeviin muihin valtakunnallisiin tai alueellisiin kehittämistarpeisiin ja hankkeisiin. Kumoamista ei ole kuitenkaan katsottu parhaaksi vaihtoehdoksi, koska se aiheuttaisi pelas-

tustoimen järjestelmämuutokselle vastaavan kustannusten lisäyksen.

Vaihtoehtoisesti voitaisiin harkita myös siirtymistä toiminta-avustusten myöntämiseen, jolloin voitaisiin avustaa alueen pelastustoimen toimintaa tai toiminnan osaa kohdentamatta avustusta mihinkään hankintaan tai hankkeeseen. Tämä lienee kuitenkin ristiriidassa valtionapujen yleisten kehittämisspe-riatteiden kanssa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkamiestyönä sisäasiainministeriössä. Hallituksen esityksen muotoon laaditusta luonnoksesta on pyydetty lausunto valtioneuvoston kansialta, valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, lääninhallituksilta, Pelastusopistolta, hätäkeskuslaitokselta, Valtiontalouden tarkastusvirastolta, Suomen Kuntaliitolta, Suomen Palopäällystöliitto ry:ltä, Suomen Sopimuspalokuntien liitto ry:ltä, Palosuojelurahastolta, Helsingin kaupungilta, tulevien pelastustoimen alueiden 19 keskuskunnalta, Lapin liitolta ja Päijät-Hämeen liitolta.

Lausunnoissa puollettiin yleisesti pelastustointia koskevan valtiosuuslain säätämistä ja todettiin lakiehdotuksen olevan linjassa pelastustoimen uudistuksen kanssa. Joissakin lausunnoissa ehdotettiin, että avustusta voitaisiin myöntää alueen pelastustoimen sijasta myös yksittäiselle kunnalle tai kuntien muodostamalle pelastustoimen aluetta pienemmälle ryhmälle. Useissa lausunnoissa otettiin kantaa kalustohankkeita koskevaan euromääräiseen raja-arvoon. Lausuntojen johdosta lakiehdotuksen 3 §:ssä olevaa raja-arvoa on alennettu. Joissakin lausunnoissa ehdotettiin raja-arvon asettamista myös kehittämishankkeille, mikä on otettu huomioon. Joissakin lausunnoissa esitettiin valtiosuusprosentin nostamista. Valtiovarainministeriön lausunnossa esitetyt näkökohdat on otettu huomioon lakiehdotuksessa.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy vuoden 2004 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1.1. Laki alueen pelastustoimen valtionavustuksesta

1 §. *Lain tarkoitus.* Valtionavustusjärjestelmällä pyritään edistämään toiminnan tehokasta järjestämistä ja kehittymistä sekä vaikuttamaan pelastustoimen palvelutasoon, jonka tulee vastata onnettomuusuhkia.

2 §. *Soveltamisala ja suhde valtionavustuslakiin.* Laki koskisi alueen pelastustoimelle harkinnanvaraisesti myönnettävää valtionavustusta. Avustuksiin sovellettaisiin, mitä valtionavustuslaissa säädetään. Sovellettavia säännöksiä olisivat säännökset, jotka koskevat muun muassa avustuksen hakemista, avustuspäätöstä, maksamista, avustuksen käyttöä ja käytön valvontaa, valtionapuviranomaisen tarkastusoikeutta, tarkastuksen suorittamista, virka-apua, valtionavustuksen maksatuksen keskeytystä ja sen palauttamista sekä takaisinperintää. Palautuksiin ja takaisinperintään sovellettaisiin myös säännöksiä korosta, kohtuullistamisesta ja kuittauksesta. Lisäksi sovellettaviksi tulisivat valtionavustuslain säännökset, jotka koskevat tietojensiantia muilta viranomaisilta sekä tietojen luovuttamista muille viranomaisille. Muutoksenhakua koskevat säännökset sisältyvät valtionavustuslakiin.

3 §. *Valtionavustuksen kohde.* Avustusta voitaisiin myöntää pelastustoimen hoidon kannalta tarpeellisen kaluston tai järjestelmän hankinnasta aiheutuviin huomattaviin kustannuksiin. Huomattavina pidettävien kustannusten raja-arvo asetettaisiin 120 000 euroon ilman arvonlisäveron osuutta. Kysymykseen tulevia avustuskohteita voisivat olla muun muassa nostolava-autot, sammutusautot ja muu erityiskalusto kuten kemikaalionnettomuuksien torjuntaan tarkoitettu erityiskalusto sekä väestön varoittamiseen tarkoitetut hälytysjärjestelmät. Avustusta voitaisiin myöntää myös tarpeellisiin toiminnan kehittämistä ja tehostamista sekä toimintatapojen uudistamista tukeviin, alueellisesti tai

valtakunnallisesti merkittäviin tai muutoin laajalti hyödynnettäviin hankkeisiin. Kehittämishanke voisi koskea esimerkiksi työmenetelmien uudistamista, osaamisen parantamista tai tietojärjestelmien yhtenäistämistä. Edellä mainittu kaluston raja-arvo ei koske kehittämishankkeen kustannuksia. Kehittämishankkeen kokonaiskustannusten tulisi olla vähintään 50 000 euroa ilman arvonlisäveron osuutta.

4 §. *Valtionapuviranomainen.* Valtionapuviranomaisena toimisi asianomainen lääninhallitus kuten nykyisinkin. Pelastustoimen alueet sijaitsevat läänirajojen puitteissa.

5 §. *Valtionavustuksen määrä ja hyväksyttävät kustannukset.* Pykälässä säädettäisiin avustuksen määräksi aiemmasta poiketen enintään 40 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Kalustohankkeissa hintaan voi vaikuttaa vaihteleva varustus ja tällöin voidaan harkita, minkä tasoinen varustelu on tarpeellista. Kalustohankkeen tai järjestelmähankkeen hyväksyttävänä kustannuksena pidettäisiin hankintahintaa. Hankintahintaan ei luettaisi kustannuksia, jotka aiheutuvat esimerkiksi tarjouspyynnön ja hankintapäätöksen valmistelusta. Kehittämishankkeissa otettaisiin huomioon lähinnä suunnittelusta aiheutuvat muuttuvat erilliskustannukset kuten palkkauskustannukset sivukuluineen ja muut välittömät kustannukset, jotka voivat aiheutua esimerkiksi matkoista, vuokrista, atkhankinnoista tai asiantuntijoiden kuten konsulttien käytöstä. Kehittämishankkeisiin ei hyväksyttäisi rakentamiskustannuksia. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin kustannuslajeista ja määristä.

6 §. *Valtionavustuksen hakeminen.* Pykälässä säädettäisiin valtionavustuksen hakemismenettelystä ja sen ajankohdasta sekä kehittämishanketta koskevan hakemuksen vähimmäisisällöstä.

7 §. *Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.* Lakiehdotus liittyy vuoden 2004 talousarvioon ja pelastustoimen vuoden 2004 alussa tapahtuvaan järjestelmämuutokseen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1

päivänä tammikuuta 2004. Pykälän 3 momentissa on siirtymäsäännös koskien valtakunnallisia televerkkoja ja muita valtakunnallisia järjestelmiä. Aikaisemmasta poiketen valtionavun hakijana toimisi alueen pelastustoimi, mutta valtionosuus määräytyisi entisin perustein. Lisäksi säädettäisiin ennen lain voimaantuloa annettuihin päätöksiin liittyviä maksatuksista.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

alueen pelastustoimen valtionavustuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää pelastustoimen valmiutta ja palvelujen laatua sekä tehostaa voimavarojen käyttöä.

2 §

Soveltamisala ja suhde valtionavustuslakiin

Tätä lakia sovelletaan alueen pelastustoimen kalustohankkeeseen, järjestelmähankkeeseen ja kehittämishankkeeseen myönnettävään valtionavustukseen.

Tämän lain nojalla myönnettävään valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), jollei tästä laista muuta johdu.

3 §

Valtionavustuksen kohde

Alueen pelastustoimelle voidaan myöntää valtion talousarvion rajoissa valtionavustusta:

1) pelastustoimen hoidon kannalta tarpeellisen kaluston (*kalustohanke*) tai järjestelmän (*järjestelmähanke*) hankinnasta aiheutuviin huomattaviin kustannuksiin; sekä

2) kehittämishankkeeseen.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut kustannukset ovat huomattavia hankinnan arvon ylittäessä 120 000 euroa ilman arvonlisäveron osuutta.

Edellä 1 momentin 2 kohdan kehittämishankkeella tarkoitetaan alueellisesti tai valtakunnallisesti merkittävää tai muutoin laajalti hyödynnettävää pelastustointia tukevaa hanketta, jolla voidaan kehittää tai tehostaa toimintaa tai järjestelmiä tai uudistaa toimintatapoja sekä muita näihin verrattavia hankkeita. Kehittämishankkeen kokonaiskustannusten tulee olla vähintään 50 000 euroa ilman arvonlisäveron osuutta.

4 §

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomaisena toimii lääninhalitus.

5 §

Valtionavustuksen määrä ja hyväksyttävät kustannukset

Valtionavustuksen määrä on enintään 40 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Kalustohankkeen ja järjestelmänhankkeen hyväksyttävänä kustannuksena pidetään kaluston tai järjestelmän hankintahintaa.

Kehittämishankkeen hyväksyttävänä kustannuksina pidetään henkilöstömenoja ja muita kehittämishankkeeseen välittömästi kohdistuvia tai liittyviä menoja kuten vähäisiä matka- ja vuokratkustannuksia, atk-kustannuksia ja asiantuntijapalkkioita.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä hyväksyttävien kustannusten lajista ja määrästä.

6 §

Valtionavustuksen hakeminen

Alueen pelastustoimen tulee hakea kirjallisesti valtionavustusta lääninhallitukselta sen vuoden tammikuun loppuun mennessä, jona hankinta tehdään tai kehittämishankkeen toteutus aloitetaan.

Haettaessa valtionavustusta kehittämishankkeeseen, hakemuksesta tulee käydä vähintään ilmi:

- 1) hankkeen tavoite ja sisältö;
- 2) toteuttamiseen osallistuvat tahot; sekä
- 3) hankkeen kokonaiskustannukset ja rahoitus.

7 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan kunnille palo- ja pelastustoimen kustannuksiin suoritettavista valtionosuuksista ja –avustuksista 4 päivänä heinäkuuta 1975 annettu laki (560/1975) siihen myöhemmin tehtyne muutoksineen.

Poiketen siitä, mitä edellä 2 momentissa säädetään, sovelletaan kunnille palo- ja pelastustoimen kustannuksiin suoritettavista valtionosuuksista ja –avustuksista annetun lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin hankintoihin kuitenkin edelleen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä vuoden 2005 loppuun saakka siten, että valtionosuuden hakijana toimii alueen pelastustoimi.

Kunnille palo- ja pelastustoimen kustannuksiin suoritettavista valtionosuuksista ja –avustuksista annetun lain nojalla ennen tämän lain voimaantuloa annettuihin päätöksiin suoritetaan valtionosuus tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Kari Rajamäki*